

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 หมวด 6

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 แนวคิดและหลักการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

3. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศไทย

Rajabhat Mahasarakham University

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 หมวด 6

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 6 ตั้งแต่ มาตรา 47-51 ดังนี้ (พนน พงษ์ไพบูลย์ และคณะ. 2546 : 120-121)

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบ การประกันคุณภาพภายนอกระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ

หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยแพร่สาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา เพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินค่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะ

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานตั้งกล่าวรับรองที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาได้ ไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา จึงทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไข ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา รายงานต่อกองคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอาชีวศึกษาหรือคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เป็นประจำทุกปี และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานผลการประกันคุณภาพภายในทุกปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบ

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

“ได้มีผู้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

กยมฯ วรวรรณ ณ อุดมฯ (2542 : 1-8) ได้กล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า ให้เด็กได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อย่างน้อยในระดับพื้นฐานที่เด็กไทยทุกคนพึงได้รับและมีโอกาสได้พัฒนาจนเต็มศักยภาพของแต่ละคน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมตามการกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ชาติชาย พิมพ์ไสย (2543 : 4) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยให้สนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 171) กล่าวว่า “ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ในมาตรา 22 ใช้คำว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะจะนั้น ความหมายของคำว่า การประกันคุณภาพการศึกษา จะหมายถึง การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เอาผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ประเมินจากผู้เรียน เป็นหลัก ประเมินทุกสิ่งทุกอย่างจากผู้เรียน”

จากความหมาย การประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานพัฒนาเด็กให้ได้มาตรฐานการศึกษา และคุณลักษณะที่หลักสูตรกำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม จะได้เชื่อมั่นว่า สถานศึกษามีความสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นที่ยอมรับของสังคม

2.1 แนวคิด และหลักการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการดำเนินงานเพื่อให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความหมายดังกล่าว ข้างต้น ควรมีการศึกษาขั้นตอนการดำเนินงาน ตามแนวคิด และหลักการต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้มีการพัฒนาขึ้นอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริม และแนวทางเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงานที่เป็นกลไกสำคัญอยู่ 3 ขั้นตอน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 6)

1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

1.1) การกำหนดมาตรฐาน จัดทำมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่นจากมาตรฐานกลาง โดยคณะกรรมการ โรงเรียนซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และประชาชน จัดทำข้อมูลพื้นฐาน ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของ โรงเรียน

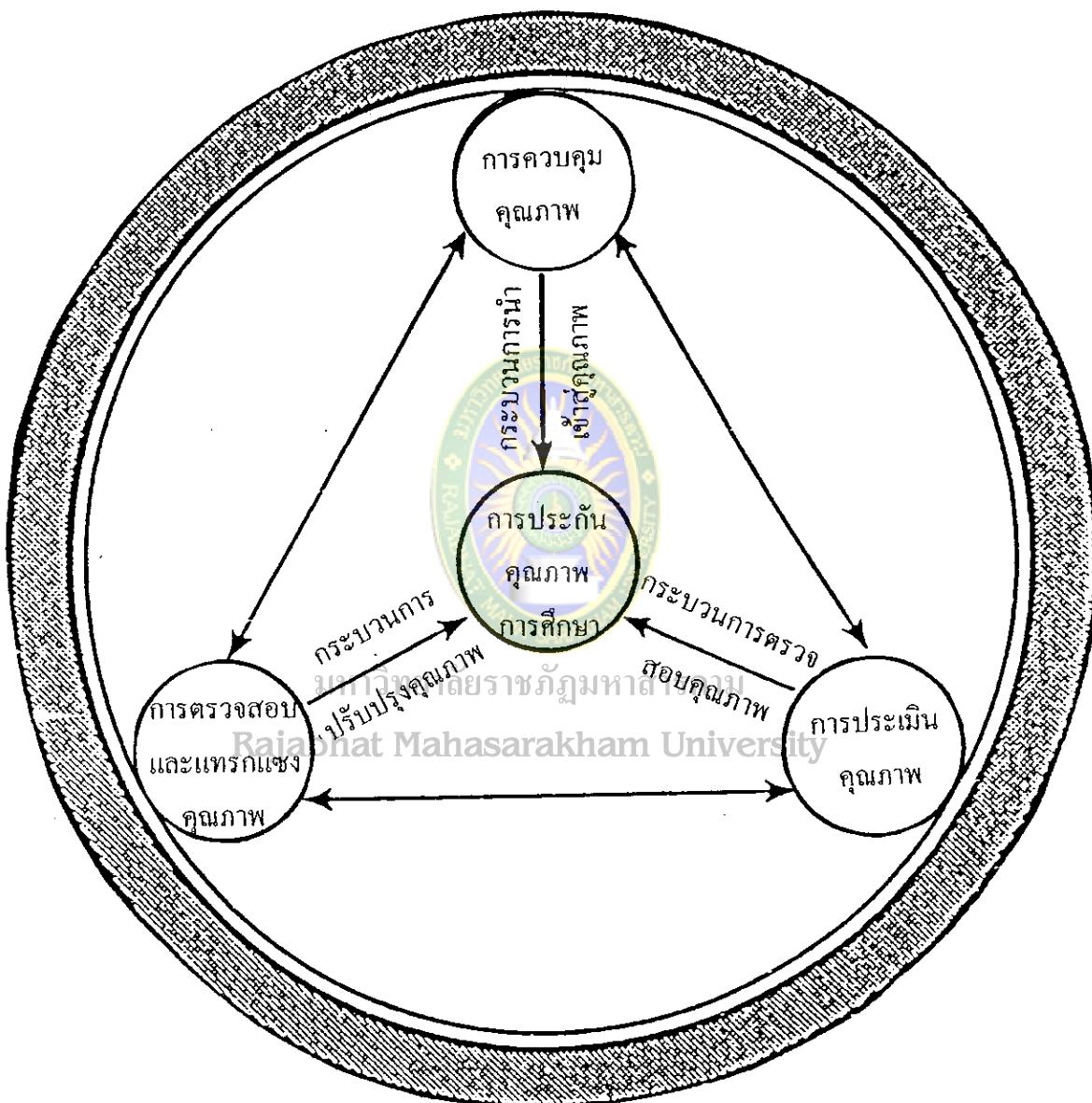
1.2) การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา โดยพัฒนาโรงเรียนให้เป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการระดับสูง ให้ผู้ร่วมงาน รู้จักและรักการเรียนรู้อยู่เสมอ เน้น ให้บุคลากรในองค์กรมีความคิดริเริ่ม เพื่อการสร้างสรรค์ปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น มีการสร้าง จิตสำนึกของผู้ร่วมงาน ให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพจะต้องปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาและเป็น หน้าที่ของทุกคนเป็นสมาชิกนรนทางวิชาการของจังหวัดและเป็นเครือข่ายศูนย์วิทยบริการ จัดทำธรรมนูญ โรงเรียน พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและสื่อการเรียนการสอน บริหารให้มีคุณภาพ (Quality Management) อย่างเน้น ผลผลิต (นักเรียน) ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดย ควบคุมคุณภาพและประเมินตนเองในทุก ๆ กิจกรรมของกระบวนการบริหาร และกระบวนการ การเรียนการสอน โดยใช้วงจรควบคุมคุณภาพ (Quality Control Circle) PDCA ของเด่นนิ่ง ต้องให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม (Total Participation) เพื่อให้พลังที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดของ ทุกคนในองค์กร ร่วมกันพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า และความต้องการที่ เปลี่ยนแปลง มีการทำงานเป็นทีมในทุกระดับ เน้นให้ทุกคนมีอำนาจตัดสินใจซึ่งจะส่งผลให้ ปรับปรุง และสร้างขวัญกำลังใจและเจตคติที่ดี พัฒนาระบบสารสนเทศของ โรงเรียน ระดุม ปรับปรุง และสร้างขวัญกำลังใจและเจตคติที่ดี พัฒนาระบบสารสนเทศของ โรงเรียน ระดุม ความร่วมมือจากชุมชนและเอกชน

2) การตรวจสอบคุณภาพ หรือการทบทวนคุณภาพภายใน

(Internal Audit or Internal School Review) โดยโรงเรียนทบทวนคุณภาพภายในด้าน คุณภาพโรงเรียนและคุณภาพการสอนทุกปี และปรับปรุงให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3) การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) โรงเรียน

การกำหนดให้มีการประเมินความก้าวหน้า และประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการของโรงเรียนใน ทุกๆ แผนงาน แล้วนำผลมาพัฒนาปรับปรุงเป็นแผนปฏิบัติในปีต่อไป ซึ่งสรุปความสัมพันธ์ ของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
 (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 80)

จากแนวคิดดังกล่าว การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหาร จัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา โดยการควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพการศึกษา และเป็นภาระงานปกติของสถานศึกษาที่ได้รับการคุ้มครอง ไม่ใช่ขั้นตอนให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.1.2 แนวคิดตามหลักการบริหาร

การที่สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพนั้น ครู และผู้บริหาร จะต้องร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่หยุด จึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติอย่างไร แล้วช่วยกัน คิดและช่วยกันวางแผน ช่วยกันทำ ช่วยกันตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง โดย มุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

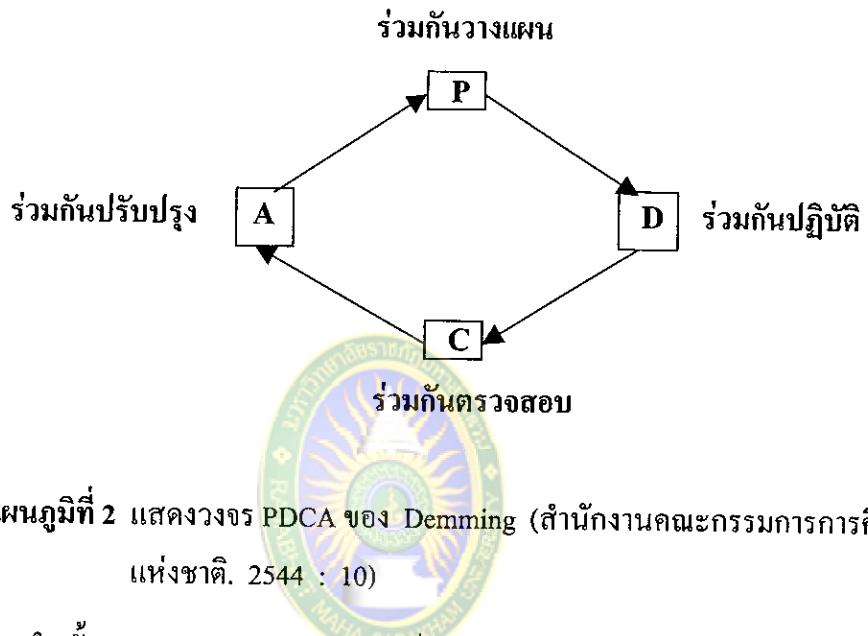
ดังนั้น การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ให้เป็น ไปตามมาตรฐานที่ต้องการ โดยครูและผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคลากรภายในจะต้องร่วมกันพัฒนา เด็กอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด โดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ และมาตรฐานการศึกษา อย่างชัดเจนเหมาะสม วางแผนพัฒนาคุณภาพ และดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงแก้ไขและรายงานผลอย่างสม่ำเสมอต่อผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

2.1.3 หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามแนวคิดที่กล่าว มาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า จุดแข็งที่มีอยู่ในกระบวนการบริหารจัดการคือ การที่สถานศึกษา ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา โดยให้การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ และการทำงานของบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม และประเมินผล ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติสืบไป

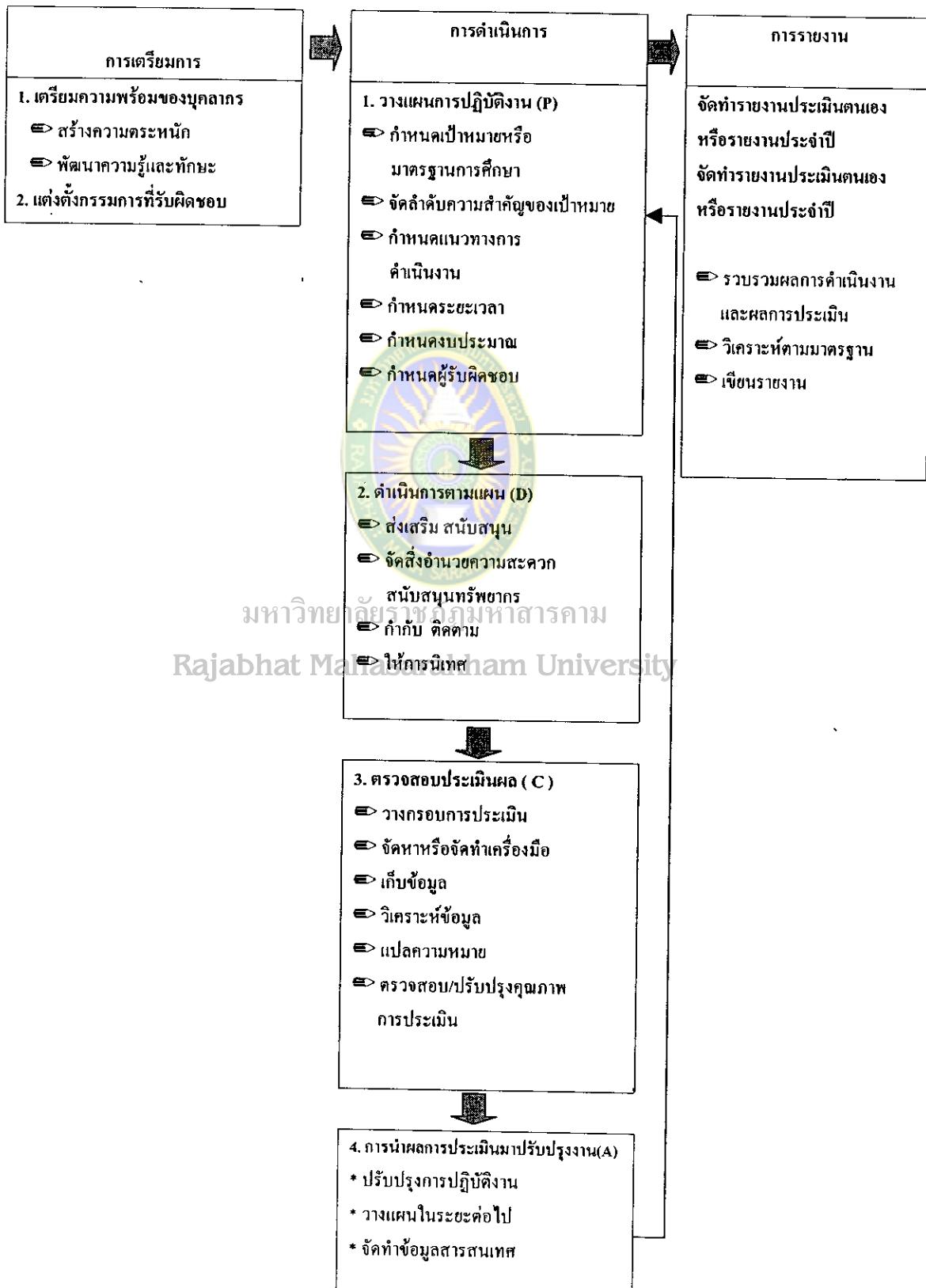
2.2 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน เป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานอย่าง มีคุณภาพหรือวาระ PDCA ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักรู้ว่ามีส่วนส่งเสริม สนับสนุน ร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องได้รับ การเตรียมความพร้อมให้มองเห็นภารกิจ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังเสนอใน แผนภูมิต่อไปนี้

ในขั้นตอนของการดำเนินงานจำเป็นต้องช่วยกันวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำอย่างไร แล้วช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงคุณภาพ (Action) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นตลอดเวลา โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม ตามวัชรคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพคือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนี้เอง ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในและสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างงานของ Demming กับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

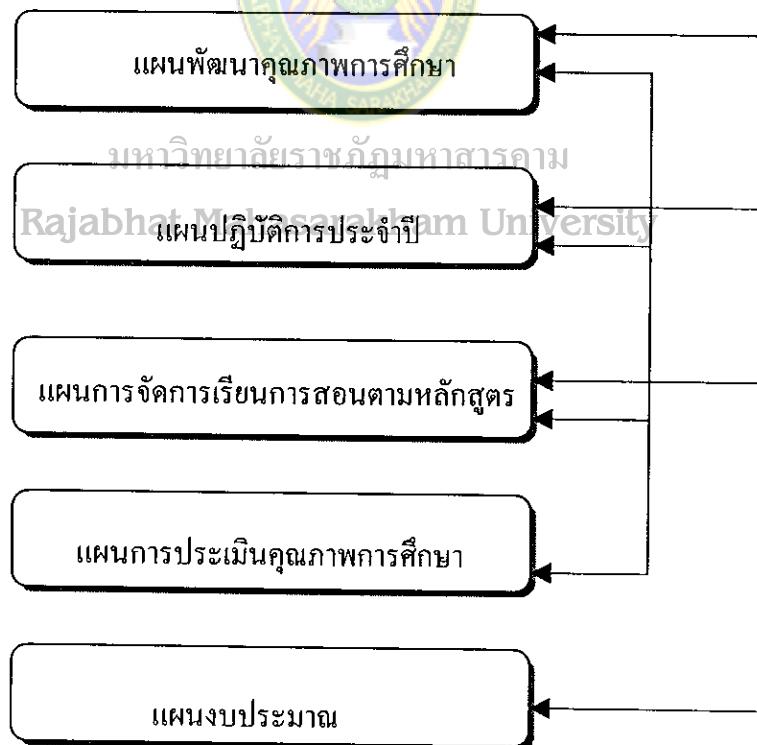
**แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ 2544 : 13)**

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

1. การวางแผน (P)

การวางแผนเป็นการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพดังนี้ การวางแผนจึงต้องเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมาย ที่แสดงถึงคุณลักษณะ หรือคุณภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาเป็นเบื้องต้นเสียก่อน เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือทิศทาง สำหรับการปฏิบัติของสถานศึกษาแต่ละแห่ง(กรมวิชาการ. 2546 : 52)

สำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ จะต้องมีการจัดทำธรรมนูญ สถานศึกษา หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนและ หน่วยงานด้านสังกัด ภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 3-5 ปี ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแผนต่าง ๆ ที่สถานศึกษาควรจัดทำ (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 18)

ในการวางแผน ได้มีการกำหนดขั้นตอนการวางแผนที่สำคัญ ดังนี้

1.1 การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนที่ดีควรเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายที่แสดงถึงคุณลักษณะ หรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนในธรรมนูญสถานศึกษา แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการ

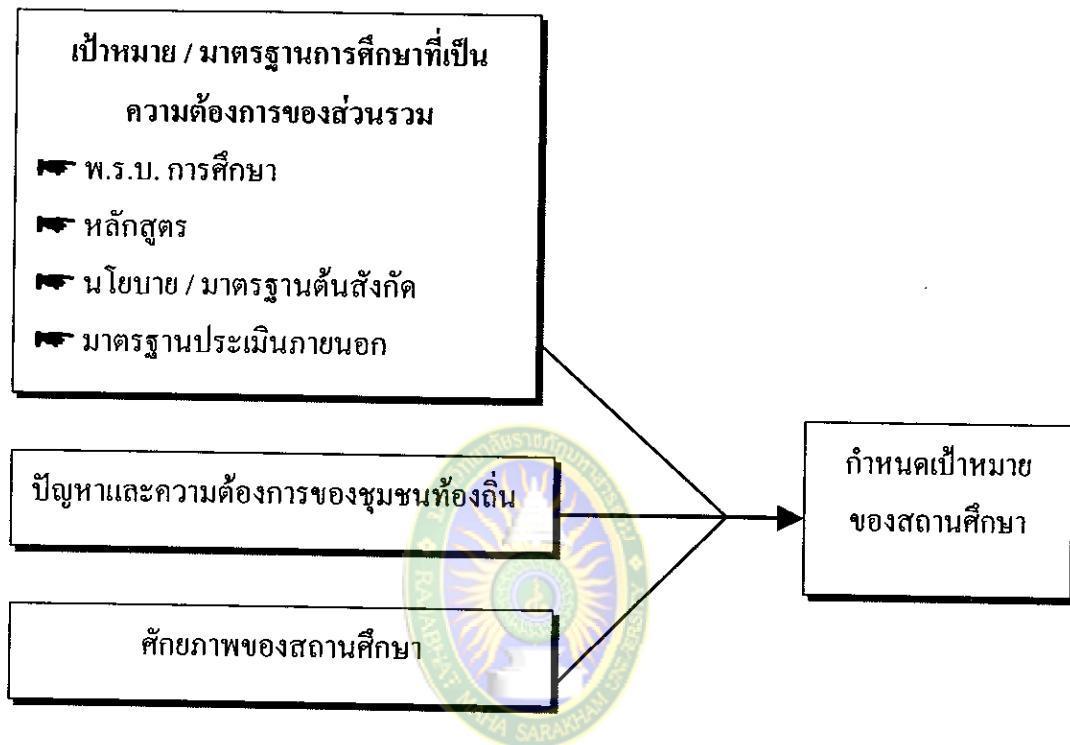
ในการกำหนดเป้าหมาย ควรศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผนข้อมูลต่างๆ ที่ควรศึกษาวิเคราะห์ ได้แก่

1.1.1 เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา หลักที่เป็นความต้องการส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ ความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาของไทย ตามกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศึกษาธิการและเขตพื้นที่

1.1.2 สภาพเศรษฐกิจ-สังคม ของท้องถิ่นและชุมชน ทั้งในด้านสภาพทั่วไป ปัญหาความต้องการ และแนวโน้มการพัฒนา ซึ่งจะเป็นเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะสำหรับสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น สถานศึกษาที่อยู่ในชุมชนชาวจีน ธุรกิจการค้า อาจกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะที่เกี่ยวกับความรู้ทางภาษาจีน และทักษะทางธุรกิจ สถานศึกษาที่อยู่ในชุมชนเกษตรกรรมก็กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับความรู้ และทักษะทางการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

1.1.3 ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่แสดงภาพของสถานศึกษาตามความเป็นจริง ได้แก่ สถิติข้อมูลพื้นฐานที่แสดงสภาพทั่วไป ศักยภาพหรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

ดังนี้ การกำหนดเป้าหมายจำเป็นต้องวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลก่อน การเป้าหมาย ดังแผนภูมิต่อไปนี้

**แผนภูมิที่ 5 การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ 2544 : 22) sarakham University**

1.2 การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย จะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป้าหมายใดสำคัญมากน้อยกว่ากัน เพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากร และช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการในการพัฒนาเป้าหมายนั้นๆ ให้เหมาะสม อาจมุ่งดำเนินการเป้าหมายหลักก่อน แต่เป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาเป้าหมายอื่นพร้อมกันไปด้วย

การจัดอันดับความสำคัญอาจทำได้โดยตั้งประเด็นเพื่อพิจารณา เช่น พิจารณาจากความต้องการของส่วนรวมระดับประเทศ ความจำเป็นเร่งด่วน ความต้องการของท้องถิ่น และสถานศึกษา และศักยภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาเป้าหมายนั้น แล้วให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนน คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาแต่ละประเด็น เปรียบเทียบ และปรับอันดับความสำคัญ เป้าหมายที่เป็นจุดด้อยต้องพัฒนามาก ไม่เป็นเป้าหมายที่มีความสำคัญมากกว่าก็ได้

1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน คือ การนำเป้าหมายที่มีลักษณะเป็นความคิดเชิงนามธรรม มาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ โดยคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจน

การคิดโครงการหรือกิจกรรมนั้น ไม่จำเป็นต้องคิดโครงการให้ได้จำนวนมากหรือไม่จำเป็น ว่าทุกเป้าหมายจะต้องมีโครงการเฉพาะของเป้าหมายนั้น หากสามารถคิดโครงการที่ทำบรรลุ เป้าหมายที่ต้องการนั้นสำเร็จ และอีกด้วยการพัฒนาเป้าหมายอื่น ก็อาจขยายโครงการนั้น โดย จัดกิจกรรมในโครงการนั้นเพิ่ม เป็นการทำงานแบบบูรณาการ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก และยังทำให้สามารถรวมคนและทรัพยากร เพื่อนำงดงามในการในเรื่องที่สำคัญและเป็น ประโยชน์อย่างเต็มที่ดีกว่ากระจายคนและทรัพยากรไปทำโครงการเล็ก ๆ น้อย ๆ มากนัก

1.4 การกำหนดระยะเวลา ในการทำแผนควรมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ในแผนด้วย เพราะจะช่วยให้การทำงาน มีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่างานใดควรดำเนินการให้เสร็จเมื่อไรต่อเรื่อง ดำเนินการก่อน หรืออาจรอได้ สามารถกำกับ ติดตามได้ว่ามีความก้าวหน้าตามแผนเพียงใด

1.5 การกำหนดงบประมาณ การคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ตามแผนอย่างรอบคอบและให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความพอเพียง และความเหมาะสมระหว่างรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย โดยมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

1.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบ การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการ ดำเนินการในกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้แผนดังกล่าวสามารถ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรกำหนดไว้ในแผนให้ชัดเจนว่าเรื่อง ใดเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของใครบ้าง

2. การปฏิบัติตามแผน (D)

เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกัน ดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ ในระหว่างการดำเนินงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และความมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควร จะส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและนิเทศ กำกับ ติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล และรายกลุ่ม เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

ในระหว่างการปฏิบัติงานผู้บริหารต้องกำกับติดตามว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือ แผนที่กำหนดไว้หรือไม่ หากมีปัญหาต้องให้การนิเทศ เพื่อปรับปรุงแก้ไข การกำกับติดตามนี้

มาตรฐานการบันราชนักศึกษาคุณภาพ

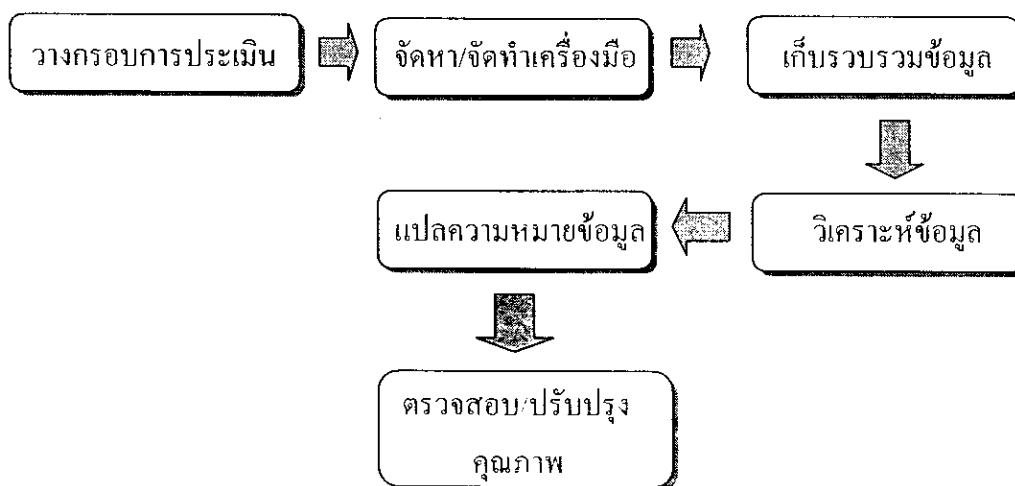
มาตรฐานพัฒนาคุณภาพ

helyi ที่เหมาะสมได้แก่ การสอนตามเป็นรายบุคคล จัดประชุมกลุ่ม ให้รายงานความก้าวหน้า เป็นต้น

3. การตรวจสอบประเมินผล (C)

การประเมินผล เป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลข้อนอกลับ สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรดานักเรียนที่กำหนดไว้เพียงใดต้องปรับปรุงแก้ไขเรื่องใดบ้าง ระหว่างนักเรียนความสำคัญของการประเมินผล ไม่กล่าวการประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินตนเอง ที่มุ่งหวังพัฒนา ไม่ใช่การตัดสินถูก-ผิด ในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดหรือไม่เพียงใด เมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาก็ให้มีการสรุปภาพรวมเพื่อนำผลการพิจารณาไปรับปรุงแก้ไข ในระยะต่อไป

ในแนวคิดของการประเมินที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Evaluation) พบว่า กิจกรรมที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย การวางแผนการประเมิน การจัดทำ/จัดทำ เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย และการตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 6 กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผลภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 : 30)

รายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การวางแผนการประเมิน คณะกรรมการควรประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการประเมิน เพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินว่า จะประเมินอะไร ใครเป็นผู้ประเมิน และมีรูปแบบในการประเมินอย่างไร ดังตัวอย่างที่นำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบฟอร์มกำหนดกรอบการประเมิน

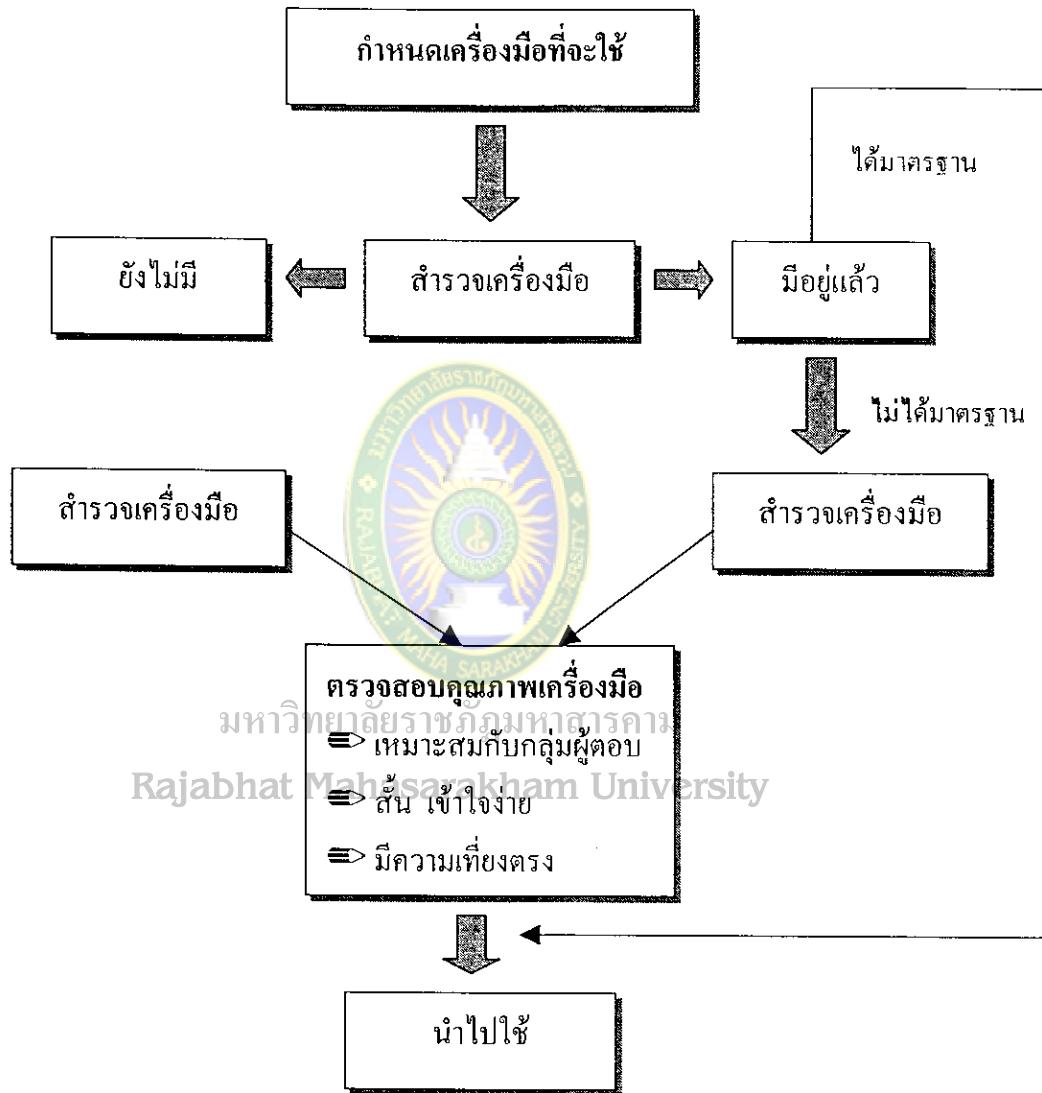
เป้าหมาย/ มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การ ประเมิน	ช่วงเวลา ที่ประเมิน	ผู้รับ ผิดชอบ ประเมิน
	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม						

Rajabhat Mahasarakham University

ที่มา : (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 : 31)

กรอบการประเมินควรจะต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษาที่ระบุในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดว่าควรประเมินอะไร เรื่องใดมีอะไรเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ตัวบ่งชี้นี้จะต้องใช้ข้อมูลอะไร แล้วสำรวจคุณว่าสถานศึกษามีข้อมูลนั้นแล้วหรือยัง เช่น ข้อมูลน้ำหนัก ส่วนสูง ถ้าล้าสมัยต้องเก็บใหม่ จะใช้เครื่องมือชนิดใด จะเก็บข้อมูลจากไคร จะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินช่วงเวลา และผู้รับผิดชอบ เพื่อสะดวกในการกำกับ ติดตาม ของคณะกรรมการและผู้บริหาร

3.2 การจัดทำ/จัดทำเครื่องมือ คณะกรรมการประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่าจะใช้เครื่องมือชนิดใด โดยมีขั้นตอนในแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 7 การจัดทำ/จัดทำเครื่องมือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
 2544 : 32)

การประเมินผลภายใต้เครื่องมือได้หลากหลาย การกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่จะวัด เช่น ถ้าวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ก็อาจใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลักและใช้เครื่องมืออื่นๆ ประกอบ เช่น ผลงานนักเรียน การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ ถ้าวัดความคิดเห็น ความรู้สึก ใจคิดคุณธรรม อาจใช้การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม โดยจัดทำเป็นแบบบันทึกไว้

นอกจากนี้ ผลงานนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเขียนเรียงความ ภาพวาดตلوอค งานการแสดงออก การตีตอบ พฤติกรรมของเด็ก สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความสามารถ และพัฒนาการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ควรใช้สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการประเมิน โดยใช้เครื่องมือที่สำคัญคือครุภัณฑ์ เนื่องจากสื่อสื่อสาร ฯ แต่ก็ต้องมีการประเมินโดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรมเพื่อช่วยในการสังเกต หรือประเด็นหลักในการวิเคราะห์ผลงานหรือพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อช่วยในการสังเกตและการวิเคราะห์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล อาจพิจารณาจากประเด็น และแนวทางการเก็บข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Rajabhat Mahasarakham University ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ข้อมูลที่สถานศึกษามีอยู่แล้ว - เก็บข้อมูลใหม่ (ถ้ายังไม่มีข้อมูลที่ต้องการ) - เก็บจากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ - เก็บตามเวลาที่สอดคล้องกับการทำงานปกติ <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลที่เก็บได้ตลอดเวลา เช่น พฤติกรรมของผู้เรียน - ข้อมูลที่เก็บเป็นระยะ เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง หรืออาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง - ในช่วงเวลาเดียวกัน ไม่ควรรวมเก็บข้อมูลทุกอย่างพร้อมกัน จำนวนมาก ความครอบคลุมของ กลุ่มเป้าหมาย <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเพื่อพัฒนาปรับปรุงเป็นรายบุคคล ต้องเก็บทุกคน - ข้อมูลภาพรวมของสถานศึกษา หรือข้อมูลจากผู้ปกครองชุมชน เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง
--	---

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 36

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หากข้อมูลใดมีอยู่แล้วในสถานศึกษา ไม่ควรจัดเก็บใหม่ ให้นำข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาประมวลผล วิเคราะห์ แล้วนำไปใช้ เช่น คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานศึกษาเองก็ควรวางแผนการจัดเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับการทำงานปกติให้มากที่สุด เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง น้ำหนักส่วนสูงนักเรียน สิ่งที่ไม่ควรกระทำคือการรวมการเก็บข้อมูลทุกอย่าง ในช่วงเวลาเดียวกันจำนวนมาก เพราะจะเป็นภาระของผู้เก็บและผู้ให้ข้อมูล จึงต้องวางแผนอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เก็บได้เร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายซึ่งจะบ่งบอกในปีแรก ๆ แต่ปีต่อไปจะสะดวกขึ้น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้รับผิดชอบควรร่วมกันพิจารณากรอบการวิเคราะห์ ว่าข้อมูลแต่ละประเด็นจะวิเคราะห์ในระดับใด ระดับบุคคล ระดับห้องเรียน หรือระดับภาพรวม ของสถานศึกษา ใครเป็นผู้วิเคราะห์ วิเคราะห์ในช่วงเวลาใด ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 3 ตัวอย่างกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Rajabhat Mahasarakham University		
ระดับการวิเคราะห์	ผู้วิเคราะห์	ช่วงเวลาที่วิเคราะห์
รายบุคคล	ครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น	ตลอดเวลา เพื่อปรับปรุง เป็น
ระดับชั้น/กลุ่ม	หัวหน้าระดับชั้น/หมวดวิชา	รายบุคคล ภาคเรียนละครึ่งปีน้อยกว่า น้อย
ประสบการณ์/กลุ่มสาระ	นำผลการวิเคราะห์ของ ครูประจำชั้น/ครูประจำวิชา มาวิเคราะห์รวม	หรือแล้วแต่จะกำหนด
ระดับภาพรวมของ สถานศึกษา	คณะกรรมการ/คณะกรรมการ ที่รับผิดชอบ	ตามที่คณะกรรมการ/คณะกรรมการ กำหนด อาจจะภาคเรียน ละครึ่ง หรือปีละครึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบ
วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การตรวจวิเคราะห์ผลงาน หรือพฤติกรรม เพื่อคุ้มค่าเด่นและจุดที่
ต้องปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนตลอดเวลา

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนในภาพรวม ถือว่าเป็นการวิเคราะห์ระดับห้องเรียน
ระดับวิชา ระดับสถานศึกษา ต้องศึกษาลักษณะของข้อมูลเพื่อหาวิธีที่เหมาะสมในการวิเคราะห์
ข้อมูลตั้งแต่ล่าง

**3.5 การแปลความหมาย ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาใช้ประโยชน์ก็ต่อเมื่อสถานศึกษาได้แปลความหมายของข้อมูล โดยมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
ดังขั้นตอนต่อไปนี้**

แผนภูมิที่ 8 ขั้นตอนการแปลความหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,

ก่อนที่คณะกรรมการจะเปลี่ยนความหมายของผลการประเมิน จะต้องกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน ตามสภาพของสถานศึกษา ด้วยการพิจารณาข้อมูลผลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา อาจกำหนดเกณฑ์ที่คิดว่าสถานศึกษาทำได้ไปก่อน เพื่อให้เกิดกำลังใจในการทำงาน แล้วก่อ ฯ ปรับให้สูงขึ้น

3.6 การตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว ก็จะต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่า มีความเหมาะสม ถูกต้อง และน่าเชื่อถือเพียงใด ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ ๆ โดยผู้บริหารกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ในระหว่างการนิเทศ และประชุมร่วมกับคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ การปรับปรุง และพัฒนาระบวนการประเมินคุณภาพ ให้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง เชื่อถือได้

4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A)

เมื่อบุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายมีการประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งผลให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งจะต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เปลี่ยนในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครุประจำวัน ครุประจำวิชา ผู้บริหาร เพื่อนำผลการตรวจสอบและประเมินไปใช้ เพื่อการวางแผนในระยะต่อไป

(กรมวิชาการ. 2546 : 53)

การเผยแพร่ผลการประเมิน อาจใช้วิธีจัดประชุมครุภายนิสถานศึกษาจัดอบรม หรือจัดทำรายงานผลการประเมินฉบับย่อแจกบุคลากร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนในระยะต่อไป

3. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาสู่ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษานี้ เป็นภารกิจเร่งด่วนของทุกกรม โดยมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ และมีการนิเทศ แนะนำในเรื่องการประกันคุณภาพ เพื่อให้สถานศึกษามารับบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินการต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการจึงมอบให้กรมวิชาการรับผิดชอบแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นแผนงานหลักของการปฏิรูป การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีภาระงานที่สำคัญคือ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีการประสานขอ งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

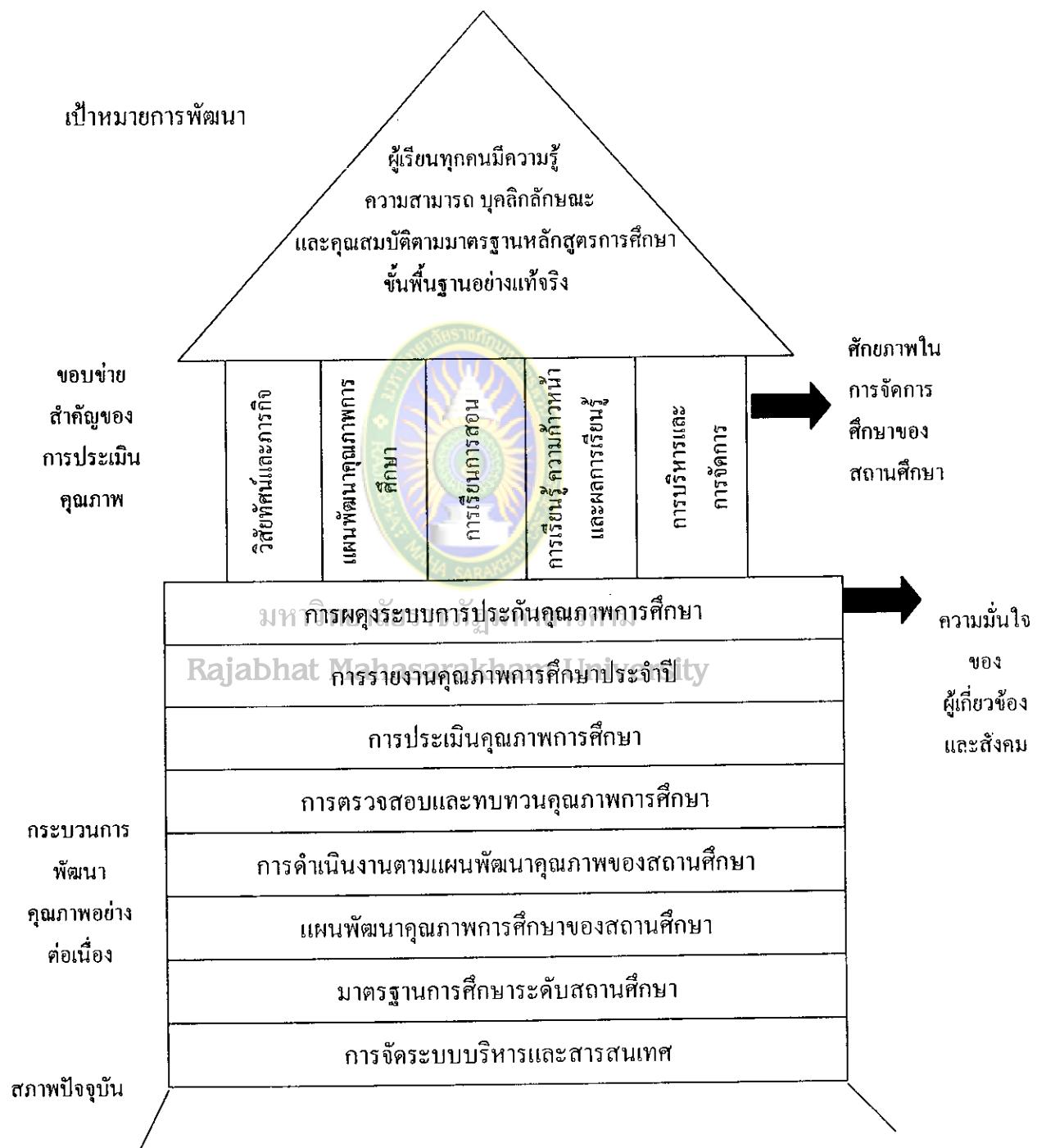
สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ประกาศ ณ วันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 โดยนายจรุญ ชูลาก ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ลงนามในประกาศ ไว้ดังนี้(สำนักงาน
รับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา 2546 : 36-39)

3.1 ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

- 3.1.1 การจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ
- 3.1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 3.1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3.1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3.1.5 การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 3.1.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 3.1.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 3.1.8 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

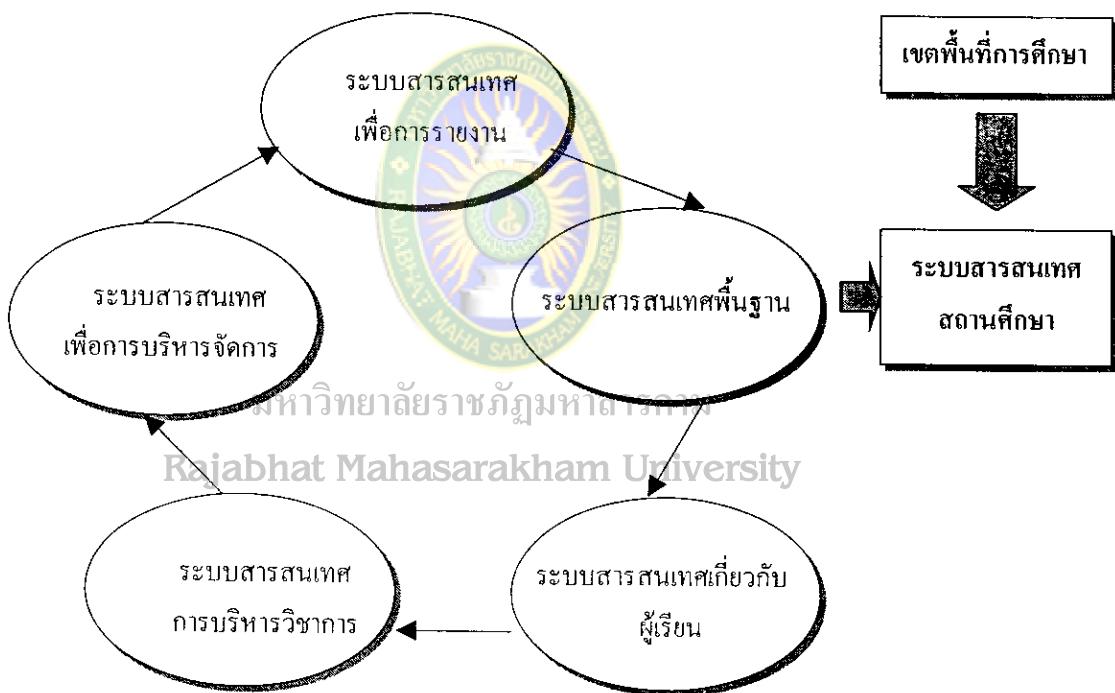
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ภาระงานที่เป็น^{ให้}
กระบวนการที่เอื้อต่อการผลักดัน ให้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ต้องอาศัย
ความร่วมมือ ของทุกคนในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่ท้าทาย
ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 9 การกิจของสถานศึกษา (กรมวิชาการ, ลำดับที่ 2, 2545 : 15)

3.2 แนวทางการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อให้การบริหาร งานวิชาการ และการบริหารจัดการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างรวดเร็วถูกต้อง เกิดความคล่องตัว สถานศึกษาควรจัดระบบสารสนเทศดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 10 แสดงระบบสารสนเทศของสถานศึกษา (กรมวิชาการ, ลำดับที่ 2. 2545 : 15)

ระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ จำแนกได้ดังนี้

1. สารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

1.2 สภาพการบริหารและการจัดการตามโครงสร้างการบริหาร

และการกิจ

1.3 ศักยภาพของสถานศึกษา

1.4 ความต้องการของสถานศึกษา

1.5 แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น

1.6 แนวทางการจัดการศึกษา

1.7 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการ

นักเรียน

2. สารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2.3 ผลงาน และการแสดงออกของผู้เรียน

2.4 รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. สารสนเทศเพื่อการบริหารวิชาการ

3.1 หลักสูตร และการเรียนการสอน

3.2 การวัด และประเมินผลการเรียน

3.3 การพัฒนากิจกรรมแนะแนว

3.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.5 การวิจัยในชั้นเรียน

Rajabhat Mahasarakham University

4. สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

4.1 สภาพ และบรรยากาศการเรียนรู้

4.2 ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวก

4.3 การพัฒนาบุคลากร

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง และชุมชน

5. สารสนเทศเพื่อการรายงาน

5.1 คุณภาพผู้เรียน

5.2 คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน

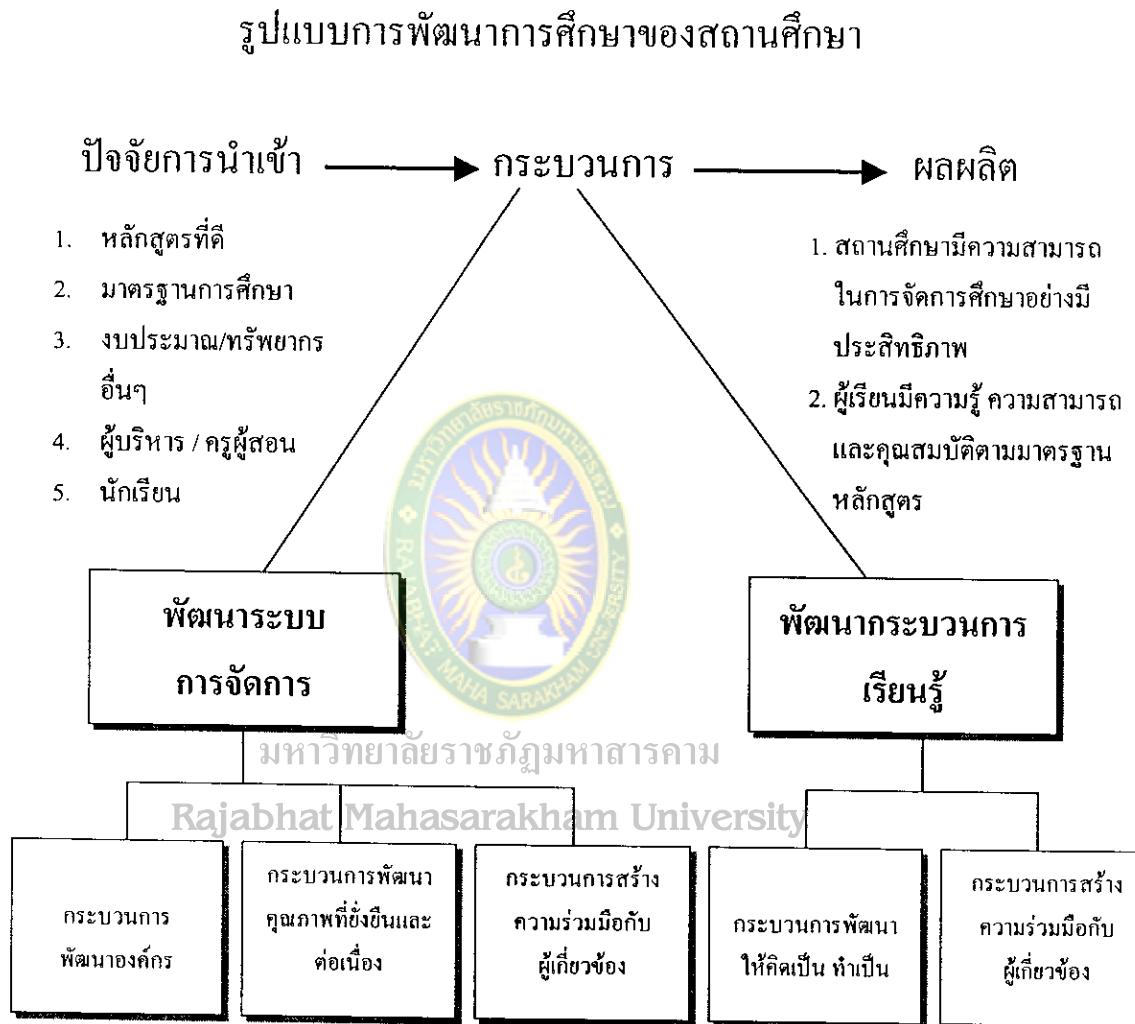
5.3 คุณภาพด้านการบริหารจัดการ

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

3.2.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

ในกระบวนการผลิตหรือการพัฒนาการศึกษา สถานศึกษามีภาระงาน

มากมาย ภาระงานสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ การพัฒนาระบบการจัดการ และ การพัฒนาระบวนการเรียนรู้ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 11 รูปแบบการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา (กรมวิชาการ, ลำดับที่ 4. 2545 :13)

อาจกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษา คือ การผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน หลักสูตรการศึกษาขึ้นพื้นฐาน สถานศึกษาจึงต้องดำเนินงานเพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาใน ด้านกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตาม มาตรฐานหลักสูตร ดังนี้ (กรมวิชาการ, ลำดับที่ 3. 2545 : 64)

1. แผนและเป้าหมายการเรียนรู้

- 1.1 การใช้แผนการสอน โดยยึดหลักสูตร
- 1.2 การบูรณาการวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2. การจัดการเรียนรู้

2.1 การจัดการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องความต้องการของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ และคุณลักษณะ

2.2 การใช้เวลาอย่างเต็มที่

2.3 การจัดการสอนอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ และเรียบง่าย

2.4 การตั้งกฎ และมาตรฐาน ที่ควรปฏิบัติในชั้นเรียน และดำเนิน

ตามกฎอย่างสม่ำเสมอ และยุติธรรม

3. การสอน

3.1 การแนะนำบทเรียนด้วยความระมัดระวัง

3.2 การจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน และเน้นประเด็นชัดเจน

3.3 การใช้ข้อมูลข้อกลับเป็นตัววัดการเรียนของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

3.4 การสอนเสริม ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ และใช้วัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้ได้

Rajabhat Mahasarakham University

3.5 การใช้กลยุทธ์ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด

3.6 การใช้เทคนิคการตั้งคำถาม พัฒนาทักษะได้ดีขึ้น

3.7 การบูรณาการทักษะในการทำงาน กับการสอนเนื้อหาต่าง ๆ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างครุ และผู้เรียน

4.1 ครุศาสตร์ การเรียนรู้ของผู้เรียนสูงสุด

4.2 การสนับสนุน และส่งเสริมสำหรับให้กำลังใจเพื่อสู่ความเป็นเลิศ

4.3 ความสัมพันธ์กับผู้เรียนในทางที่เป็นบวก

5. ความเสมอภาค

5.1 ดูแลผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือมากเป็นพิเศษ

5.2 การสนับสนุนให้มีความยืดหยุ่นทางสังคม และวิชาการ สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหา

5.3 การสนับสนุนให้ความห่วงใย เห็นใจแก่ผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรม

6. การประเมินผล

6.1 การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

6.2 ใช้การประเมินที่หลากหลาย และการทดสอบ

3.2.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกรอบงานเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ การวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่สถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 12 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาฯ สถานศึกษา (กรมวิชาการ,

ลำดับที่ 4, 2545: 26

ขั้นที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

กล่าวถึงการเริ่มดำเนินการโดยระดับนโยบายคัดเลือก สรรหา แต่งตั้งบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการเริ่มต้นกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนา

1.2 การทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่

1.3 การประสานความร่วมมือทางวิชาการ

1.4 การวางแผนการทำงานของคณะกรรมการพัฒนา

ขั้นที่ 2 การประเมินความต้องการ และความจำเป็นของสถานศึกษา

เป็นหัวใจของกระบวนการวางแผน สถานศึกษาจะได้รับสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของสถานศึกษา และลำดับของประเด็นการพัฒนามี 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การทำความเข้าใจวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2.2 การจัดทำภาพรวมของสถานศึกษา

Rajabhat Mahasarakham University

2.3 การสำรวจความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการศึกษาของผู้เรียน และกำหนดประเด็นสำคัญการพัฒนา

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนาเป็นขั้นตอนวิเคราะห์สาเหตุและปัญหา หรือความต้องการตามประเด็นสำคัญ การพัฒนาผู้เรียน โดยกระบวนการอภิปราย ระดมพลังสมอง และตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทบทวนประเด็นสำคัญการพัฒนา

3.2 ตัดสินใจเลือกประเด็นที่จะดำเนินการ

3.3 เจียนเป้าหมายการพัฒนา

3.4 เจียนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ขั้นที่ 4 การกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี

ในขั้นนี้เป็นการวางแผนโครงสร้างแผนปฏิบัติการรายปี ประกอบด้วย

ขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 การกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี
- 4.2 การตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนา กับ
แผนปฏิบัติการรายปี

ขั้นที่ 5 การเขียนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาคุณภาพควรสะท้อนถึงต่อไปนี้ คือ แหล่งงบประมาณ การวางแผน เปลี่ยนแปลงตั้งอยู่บนพื้นฐานงานวิจัย การประเมินผลบนพื้นฐานข้อมูลการแสดง ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นที่ 6 การนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ดังนี้

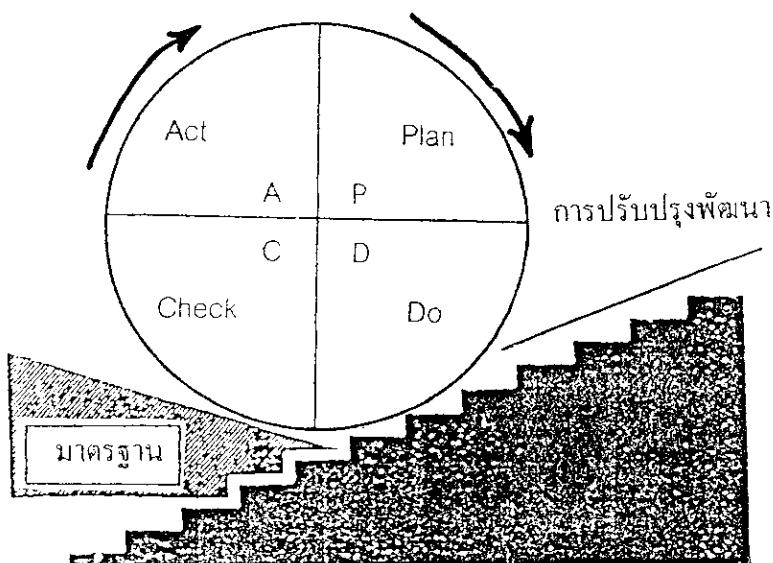
- 6.1 สร้างการยอมรับแผน
- 6.2 มอบหมายการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ
- 6.3 ทำความเข้าใจส่วนต่าง ๆ ของแผน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.2.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

Rajabhat Mahasarakham University

งบประมาณ เป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งนิยมนำมาใช้ในการบริหารจัดการในการดำเนินงานที่แสดงการทำงานที่สมบูรณ์ เป็นระบบ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 13 วงจรการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ,
ส.ค.ท.ที่ 3, 2545 : 20)

P	=	แผน
D	=	การดำเนินงาน
C	=	การตรวจสอบผล
A	=	การปฏิบัติการวางแผนใหม่

ในการดำเนินการโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA (Plan – Do – Check - Action) เริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย หรือมาตรฐานของสถานศึกษา แล้ววางแผน (P) เพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน (D) ในขณะที่ดำเนินการก็ทำการตรวจสอบ (C) ว่าการดำเนินการไปแล้วนำไปสู่เป้าหมายหรือไม่เพียงใด แล้วนำผลการตรวจสอบมาใช้แก้ไข ปรับปรุง (A) แล้ววางแผนให้การดำเนินงานในข้อต่อไปดีขึ้น และการดำเนินการดังกล่าวจะต้องให้เป็นวงจรตลอดเวลา

3.2.5 การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป้าหมาย จุดเน้น และทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (กรมวิชาการ, ลำดับที่ 5. 2545 : 9)

- 1) เพื่อให้สถานศึกษามีความสามารถ รวมรวมข้อมูล ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง
- 2) เพื่อร่วมรวมการจัดระบบสารสนเทศ และนำไปใช้ใน การวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
- 3) เพื่อปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4) เพื่อเตรียมความพร้อมในการตรวจสอบจากภายนอก ในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นการดำเนินการตาม วัตถุประสงค์ โดยกำหนดสาระสำคัญของการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้
  1. วิสัยทัศน์ และภารกิจของสถานศึกษา วิสัยทัศน์เป็นสภาพที่ พึงประยุกต์ในอนาคตที่วางแผนอยู่บนพื้นฐานความจริง บ่งบอกถึงภารกิจของสถานศึกษา ต้อง ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายตาม ความต้องการของห้องถัน

2. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นแผนที่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำอย่างมีระบบ มีความชัดเจน ถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา มีแนวทางกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างชัดเจน ใน การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาที่มีอยู่ แล้วเสนอแนวทางเพื่อนำแผนไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพอย่างแท้จริง รวมทั้งนำเอกสารมาเผยแพร่ให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบ และนำไปปฏิบัติ

3. การเรียนการสอน เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม การสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นผู้เรียนตามมาตรฐานผู้เรียนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการพัฒนาหลักสูตร สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ บุคลากรและวิธีสอน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และการตอบสนองของผู้เรียน ให้อย่างเหมาะสม

4. การเรียนรู้ ความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการตรวจสอบและทบทวนภายในสถานศึกษา มีการวัดผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน จึงประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร ผลงานของนักเรียน ระบบการประเมินผล และการสนับสนุนการเรียนรู้

Rajabhat Mahasarakham University

5. การบริหารและการจัดการ เป็นการนำทรัพยากร และวิธีการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีโครงสร้างชัดเจน มีระบบ มีมาตรฐาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด นุ่มนวลที่ผลผลิตด้วยการสร้างคุณค่าให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง บุคลากร ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาและสังคม โดยส่วนรวม

ในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่จะเกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง มีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้ (กรมวิชาการ, ลำดับที่ 5. 2545 : 10)

1. การวางแผนการดำเนินงานตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการซึ่งแจ้งแนวทางการดำเนินการ วิธีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในให้บุคลากรทุกคนรู้และเข้าใจ ซึ่งแบ่งวัตถุประสงค์และขอบข่าย สาระสำคัญของการตรวจสอบและทบทวน และร่วมกันวางแผนกำหนดการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในของทุกคน และภาพรวม

2. วิธีการดำเนินงาน ครุฑุกคนดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายใน ตามภาระงานและกิจกรรมของตนเอง ศึกษาและรวบรวมข้อมูล เสนอคณะทำงานเพื่อสรุปเป็นข้อมูลเสนอต่อผู้บริหารต่อไป

3. การสรุปผลการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นการสรุปการดำเนินงานที่เขยบกับสิ่งที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเสนอแนะว่าควรปรับปรุงและพัฒนาอย่างไร

4. การรายงานข้อมูล ระยะเวลาและวันที่ทำการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาในหัวข้อของเขต และวัดถูประสงค์ วิธีการ/มาตรฐานที่ใช้ตรวจสอบ สิ่งที่กระทำได้สำเร็จน่าพอใจและสิ่งที่ไม่เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและเรื่องที่ต้องแก้ไข

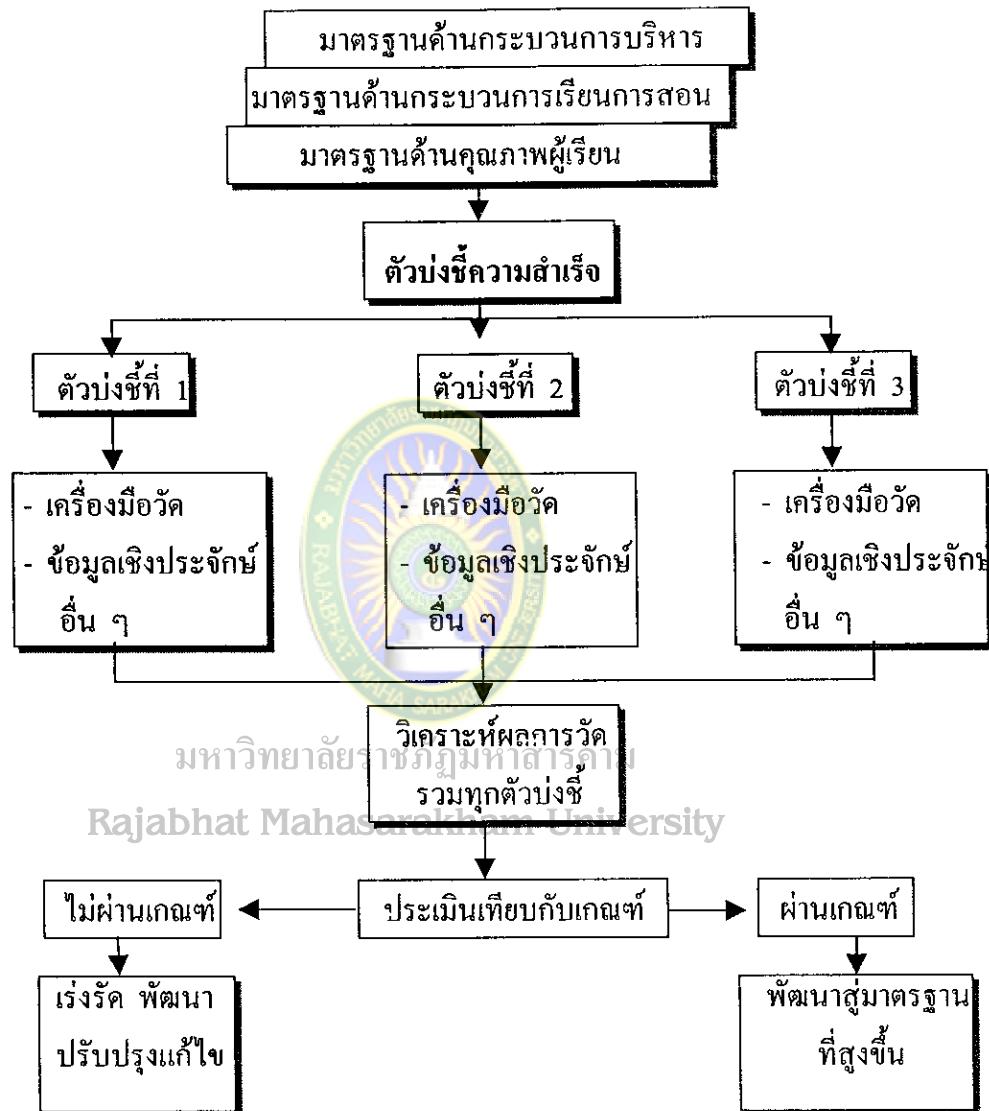
5. การปฏิบัติเพื่อการพัฒนา และการแก้ไขปรับปรุง เป็นการระบุสิ่งที่กระทำได้สำเร็จน่าพอใจ และสิ่งที่ไม่เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง มีการจัดทำบันทึกข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสิ่งที่ดีให้ดียิ่งขึ้น และแก้ไขในสิ่งที่ไม่เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง มีการกำหนดเวลาในการปรับปรุง เมื่อแล้วเสร็จก็เสนอผู้บริหารอีกรึ้ง

3.2.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา

เมื่อโรงเรียนดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตั้งแต่การจัดระบบบริหารและสารสนเทศจนถึงการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแล้ว จำเป็นต้องมีการประเมินคุณภาพการศึกษาได้ใน 2 ลักษณะ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2545 : 38)

1) การประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนตามสาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษา ในทุกระดับช่วงชั้นให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การเขียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยเครื่องมือประเมินที่ได้มาตรฐาน ในขณะเดียวกันหน่วยงานต้นสังกัดจะดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของทุกโรงเรียน เพื่อเทียบเคียงผลการประเมินกับเกณฑ์มาตรฐานกลาง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

2) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา โดยโรงเรียนต้องดำเนินในการประเมินคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานสถานศึกษาที่ร่วมกันกำหนดในทุกมาตรฐาน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 14 ขั้นตอนของการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 39)

3.2.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

การรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการรายงานประจำปีหรือรายงานการประเมินตนเองในพระราชนิยมยัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 48 กำหนดคุณภาพเป้าหมายที่จะรายงานคือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยกำหนดวัดดูประสิทธิ์ของการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ดังนี้ (กรมวิชาการ, คำศัพท์ 6. 2545

1. เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบในผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ต่อหน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณะทุกคนเมื่อสิ้นปีการศึกษา

2. เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป

3. เพื่อให้สถานศึกษานี้ข้อมูลด้านเนินการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เตรียมความพร้อมที่จะรับการประเมินจากองค์กรภายนอกต่อไป

ในการกำหนดรูปแบบของการรายงานผลการประเมินภายนอกเป็น การรายงานให้กู้ลุ่ม เป้าหมายทุกรอบถึงสภาพ และผลการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของ การสื่อสาร รูปแบบของการรายงาน สุวิมล ว่องไว มีชัดเจน ได้แก่ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดทำรายงานไว้ ดังนี้(สำนักงานคณะกรรมการ ประ同胞ศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 41)

1. รูปแบบการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ พิจารณาตามที่โรงเรียนเห็นว่าเหมาะสม ไม่มีรูปแบบตายตัว แต่โรงเรียนควรออกแบบให้ สอดคล้องกับการรายงานผลการประเมินตนเองที่โรงเรียนจัดทำเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้น สังกัดในแต่ละปี

2. รายงานการประเมินตนเอง ควรมีเนื้อหาโดยสังเขป อ่านเข้าใจง่าย กระชับ สามารถนำข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพประกอบ หรือนำเสนอรูป แผนภูมิ กราฟ ตาราง ตามที่เห็นว่าเหมาะสม

3. การขอรับการประเมินจากคณะกรรมการประเมินภายนอก ควรมี การจัดทำบทสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียน ในช่วง ๕ ปีด้วย

4. สำหรับเอกสารอ้างอิง ซึ่งจะเป็นข้อมูลประกอบการรายงานผล การประเมินตนเอง สถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

4.1 ข้อมูลที่คิดว่ามีความสำคัญ และจำเป็นให้บรรจุในรายงานผล การประเมินตนเอง (ฉบับสมบูรณ์)

4.2 หลักฐานอ้างอิงที่คิดว่าสำคัญ แต่ไม่สามารถจะบรรจุในรายงานผล การประเมินตนเองได้ สถานศึกษาอาจจัดทำเป็นเอกสารประกอบรายงานการประเมินตนเองได้

5. รายงานผลการประเมินตนเองที่ใช้ในโรงเรียน โรงเรียนสามารถกำหนด ได้ตามความเหมาะสม แต่สำหรับการจัดทำบทสรุปผลการดำเนินงานเพื่อเสนอคณะกรรมการ ประเมินภายนอก ควรมีความยาวไม่เกิน 20-30 หน้า (ถ้าสามารถจัดทำได้)

เนื่องจากรายงานการประเมินผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นเอกสารที่บ่งบอกถึงสถานศึกษา และผลการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนี้จึงต้องมีสาระสำคัญของรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ดังนี้ (กรมวิชาการ, ลำดับที่ 1. 2545 : 44-45)

1. ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

- 1.1 ชื่อสถานศึกษา สถานที่ตั้ง ระดับ/ประเภทที่เปิดสอน
- 1.2 โครงสร้างการบริหารองค์กร
- 1.3 จำนวนครู/จำนวนผู้เรียนปัจจุบัน
- 1.4 วิสัยทัศน์ และภารกิจ
- 1.5 ภาพรวมของสถานศึกษา

2. สรุปผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ในรอบปีการศึกษา

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ของผู้เรียน ตามเป้าหมายที่กำหนด

Rajabhat Mahasarakham University

2.2 ผลการดำเนินงานตามที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ของสถานศึกษา

2.3 ความก้าวหน้า และความสำเร็จของการดำเนินงาน กิจกรรมสำคัญของสถานศึกษาที่จัดให้ผู้เรียน และชุมชนในด้านต่าง ๆ

2.4 ความสำเร็จและความภาคภูมิใจของสถานศึกษาที่สร้างความพึงพอใจ และความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถานศึกษา

2.5 โครงการพิเศษที่จัดได้ผลคีเด่น

3. สภาพและผลการพัฒนาสถานศึกษา ตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์

3.1 คุณภาพผู้เรียน

3.2 คุณภาพการเรียนการสอน

3.3 คุณภาพการเรียนรู้ ความก้าวหน้า และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.4 การบริหารจัดการสถานศึกษา

3.5 การพัฒนาบุคลากร

3.6 ความสัมพันธ์กับชุมชน

3.7 ทรัพยากร งบประมาณ

4. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปีต่อไป

4.1 สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์ตามที่แผน

พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษากำหนดในรอบปี

4.2 สรุปประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

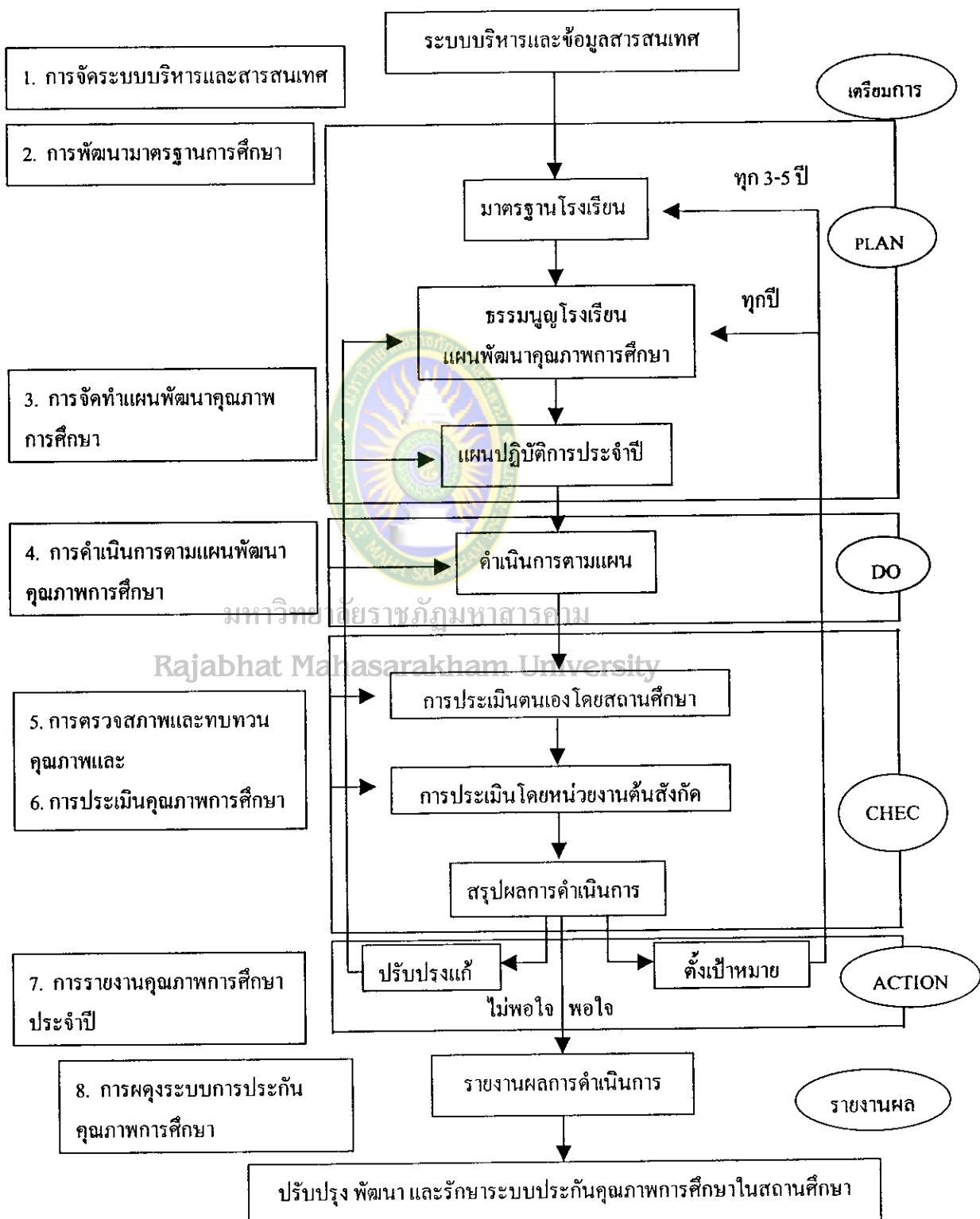
4.3 แนวทางการพัฒนาในปีถัดไป

3.2.8 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาฯลฯ เรื่องสื้นแล้วนั้น

โรงเรียนจะต้องทำการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสามารถดำเนินการได้ใน 3 ลักษณะ คือ 1) ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำระบบ การประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในสถานศึกษา ทั้งในช่วงก่อนดำเนินการระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ 2) ทำการปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา และ 3) นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

Rajabhat Mahasarakham University

แผนภูมิที่ 15 แสดงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 44)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

เนตร เตชะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การควบคุมคุณภาพ การเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการควบคุมคุณภาพการเรียน การสอน โดยรวมและรายค้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

วีระ พรมภักดี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าระดับปัจจัยการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า 1) ข้าราชการครูโดยส่วนรวม และจำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ในการทำงานมีปัจจัยการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยรวม และเป็นรายค้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในอันดับสูงสุด ด้านความปลดปล่อย อยู่ในอันดับต่ำสุด 2) ข้าราชการครูที่มีสถานภาพต่างกันมีระดับปัจจัยการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน 3) ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัจจัยการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน เนพาะด้านการประกันประสิทธิภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ 5 ถึง 10 ปี มีปัจจัยมากกว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี

สุพัฒน์ พรมวงศ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการศึกษาสภาพและปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พぶว่า

1. ครูโดยส่วนรวม และจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน มีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพโดยรวม และรายค้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหาร โรงเรียน มีสภาพการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานอยู่ในระดับมาก

2. ครูโดยรวม และจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

3. ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งกับขนาดโรงเรียน ต่อสถานภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูที่มีสถานภาพ ตำแหน่งต่างกันมีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานมากกว่าครู วิชาการ โรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงาน 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้าน การควบคุมคุณภาพการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน และในการพัฒนาเข้าสู่ มาตรฐานมากกว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาด้านการดำเนินงาน หากกกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้าน การควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งกับขนาดโรงเรียนต่อปัญหา การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

อ่านวาย สุทธิคุณ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปผลสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2542 พบว่า

1. บุคลากรโดยรวมจำแนกตามสถานภาพเห็นว่า ปัจจัยในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีเพียงพอได้แก่ จำนวนการโรง ไฟฟ้าเครื่องรับโทรศัพท์ ขนาด 20 นิว มีไม่เพียงพอ ได้แก่ เครื่องพิมพ์ดีด วิทยุทป และเงินงบประมาณ หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และเงินอุดหนุนอื่นส่วนที่ไม่มี ได้แก่ จอรับภาพจากเครื่องขยายภาพข้ามศีรษะ และห้องโถงทัศนูปกรณ์

2. บุคลากรโดยรวม จำแนกตามสถานภาพเห็นว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมด้านผลผลิตมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ส่วนด้านการบริหาร และด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้

ชาติชาย พิมพ์ไสย (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามธรรมเนียมโรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษามีอยู่ในระดับ “น้อย” ปัญหาที่สำคัญ คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณาในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ (1) การปฏิบัติงานภายในโรงเรียน ควรดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในธรรมเนียมโรงเรียน (2) การกำกับ ติดตาม ประเมินการปฏิบัติอย่างจริงจัง และ (3) การพัฒนาครุภัณฑ์สอน ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

เฉลียว แคนไชสูง (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พนวจ ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเอง

ไพบูลย์ วงศ์ชิริโฉต (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องคุณภาพการดำเนินงานตามนโยบาย 4 ประกัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พนวจ 1) ข้าราชการครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนเห็นว่าคุณภาพการดำเนินงานตามนโยบาย 4 ประกัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับที่น่าพอใจ คือ ด้านการประกันประสิทธิภาพการศึกษา ด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และอยู่ในระดับดีหนึ่งด้าน คือ ด้านการประกันความปลอดภัย 2) ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาน่าดึงดัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบาย 4 ประกัน โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สุริยา มะโยธี (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย จากองค์ประกอบหลักการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาสามส่วน คือ ส่วนการควบคุมคุณภาพ

การศึกษาส่วนการตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และส่วนการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้า พนว่า

1. บุคลากรโดยรวม และจำแนกตามสถานภาพ คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และสหวิทยาเขต เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม และในแต่ละส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นสหวิทยาเขตเทศรังสีมีการดำเนินงานส่วนการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก สหวิทยาเขตครีรัตน์ทรัพย์และสหวิทยาเขตครีพรเจริญ มีการดำเนินงานส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสหวิทยาเขตต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและส่วนการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาไม่ต่างกัน แต่บุคลากรในสหวิทยาเขตครีพรเจริญเห็นว่า สหวิทยาเขต มีการดำเนินงาน ส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษามากกว่าสหวิทยาเขตพิสัย สารเดช และบุคลากรในสหวิทยาเขตรังสี เห็นว่า มีการดำเนินงานส่วนการประเมินและรับรอง คุณภาพการศึกษามากกว่าสหวิทยาเขตท่านบ่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

Rajabhat Mahasarakham University
สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกความหลากหลายสื่อและเทคโนโลยี บุคลากรไม่ได้ศึกษาดูงานการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการติดตามงานที่เป็นระบบ และไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน ขาดการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน และไม่มีการสรุปและการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของนักเรียน และนักจัดการนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยเสนอว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยทุกปัจจัย

คณสัน สุขสว่าง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสระบูรี การวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองสระบูรี โดยภาพรวม ทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับสูงสุด คือ ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงาน จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พนว่า 1) ผู้มีภารกิจการศึกษา และตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน 2) ผู้มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกัน

วินัย เดชมงคลสวัตนา (2546 : บพคดยอ) ได้วิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจและสภาพปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายค้านทั้ง 8 ค้าน เรียงลำดับได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจด้านการทดสอบและบททวนคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางสองค้าน เรียงตามลำดับได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และมีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สังคม ทีน่าวัฒน์ (2546 : บพคดยอ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ทั้งรายค้าน และโดยรวม อยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครู มาตรฐานด้านผู้เรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บินดา (เนตร เต โฉ. 2542 : 72 ; อ้างอิงมาจาก Bimda. 1989 : 1492 – A)
ได้ศึกษาเรื่องผู้บริหาร โรงเรียนประสบศึกษากับกระบวนการส่งเสริมพัฒนาหลักสูตร
ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรให้สนองความต้องการของนักเรียน
ดังนั้นจึงได้หุ่นเวลาส่วนใหญ่ให้กับการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ทบทวนหลักสูตรเก่า ผู้บริหาร
จะถูกมองว่าเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ริเริ่ม ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความคาดหวัง
บางประการของความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอน

มิลเลอร์ (เนตร เต โฉ. 2542 : 71 ; อ้างอิงมาจาก Miller. 1981 : 182) ได้วิจัย
เกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และ ผู้บริหารในเมืองชานฟานซิสโก พนว่า ครู
และผู้บริหาร จำนวนไม่น้อยไม่เข้าในการประเมินผลปฏิบัติงานของครูว่ามีความสำาคัญอย่างไร
ในการช่วยให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูอย่างไร ส่วนมากจะปฏิบัติไปตามระเบียบ
หรือตามหน้าที่เท่านั้น และยังผลให้เกิดต่อหน่วยงานในทางลบมากกว่าทางบวก

บราร์น (สุพัฒน์ พรมวงศ์ 2542 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Brown. 1974 : 2563-A)
ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูให้ใหญ่ในโรงเรียน
ประสบศึกษามรรภุทางภาคเหนือของสหรัฐอเมริกา พนว่า ครูใหญ่ควรช่วยเหลือให้ครูได้มี
ส่วนร่วมในการดำเนินงาน และพัฒนาเด็กทุกด้าน ควรเปิดให้ชุมชนและบุคลากรในโรงเรียน
ได้รู้เห็นและรับทราบการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของครูใหญ่ด้วย นอกจากนี้ ครูใหญ่ควรมีส่วนร่วม
ในกระบวนการเรียนการสอนปฏิบัติงานร่วมกับครูและนักเรียนให้มากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลง
บทบาทดังกล่าวจะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แออกที (นิตยากรณ์ แซร์ริม. 2542 : 63 ; อ้างอิงมาจาก Agthe. 1980 : 3076–3077)
ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและหน้าที่ของครูใหญ่และครูในทางวิชาการ ผลการวิจัย
พบว่า ครูใหญ่ และครูยอมรับว่างานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะ โดยให้ทุกคน
มีความรับผิดชอบร่วมกัน

มาเร็ตตาโร และอโรสัน (บุญถ่าย ฉินกุล. 2545 : 106 : อ้างอิงมาจาก Martellaro and aroson . 1984 : 3847-A) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์จำนวนนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนในรัฐแมร์ซิโก โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักเรียน พนว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ในการ
ควบคุมการศึกษาและอิทธิพลเบื้องต้นของนักเรียนระดับชั้น 5,8 และ 1 ในปี 1980 และ 1981
ในโรงเรียน

นิวแมกซ์โก ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีเหตุผลใดที่จะเชื่อถือหรือยอมรับว่าข้าคของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ทางวิชาการ

ชีล่า (บุญก่ำย ฉินภูล. 2545 : 107 : ห้างอิงมาจาก Sheila.1996 : 2314-A) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษ ที่มีต่อครูผู้สอน และหลักสูตร พบว่า การให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษมากขึ้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษา การบริหารงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนั้นยังส่งผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในทางที่ดีอีกด้วย

แบลนค์ (Blanks. 1991 : 2766-A) วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสำหรับ ผู้ทำหน้าที่การบริหารบุคคลของโรงเรียนในรัฐแคโรไลนาแห่งหนึ่อ สหรัฐอเมริกา พบว่า 1) การบริหารบุคลากรของโรงเรียนยังล้าหลังกว่าการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานอื่น ๆ 2) ผู้รับผิดชอบการบริหารงานบุคคล มีความรู้งานทางด้านวิชาการสูง แต่ไม่มีความพร้อมของ งานด้านบุคคล การ จึงสมควรฝึกอบรมทักษะ ความชำนาญด้านการบริหารบุคคลการเป็นพิเศษ.
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

ท้าฟ (Taff. 1998 : CD-ROM) ได้ทำการวิจัยความเข้าใจของครูเกี่ยวกับบทบาท พฤติกรรมของผู้บริหาร และความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาเพื่อพิจารณาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหาร โรงเรียน จำนวนครุ 536 คน จาก 25 โรงเรียน ในภาค ตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐบาลมา สหรัฐอเมริกา พบว่า บทบาทพฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียน มีผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน

เอแดร์ (Adair. 1982 : 42) ได้ศึกษาทัศนะของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาใน มลรัฐไอโวอา ในประเด็นเกี่ยวกับความสำคัญของการกิจ และความชำนาญที่ใช้จัดการ กับการกิจนี้ ผลการวิจัยที่สำคัญประกายดังนี้

1. ครูใหญ่ส่วนมากมีความชำนาญ เป็นพิเศษในการจัดการกับปัญหา อาคารสถานที่ การประเมินผลงาน การประชุมครุ การเป็นประธาน

2. ประสบการณ์การเป็นครูใหญ่ และขนาดของโรงเรียน ไม่เป็นตัวแปรที่ ส่งผลในระดับน้อยสำคัญกับความชำนาญเป็นพิเศษ ในการจัดการแก้ปัญหาได้ ๆ

เอแดร์ ยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ไว้วัดดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมผู้บริหาร โรงเรียน ต้องพิจารณา

ประสบการณ์การเป็นครูใหญ่ และขนาดของโรงเรียน ให้เป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการพัฒนาโครงการฝึกอบรม

2. หลักสูตรการฝึกอบรม จะต้องเป็นหลักในเรื่องการกิจที่สำคัญในการพัฒนาของผู้บริหาร โรงเรียน และความชำนาญที่จำเป็นสำหรับการจัดการกับภารกิจนี้

เพทริเชีย (Patricia 1994 : 105) ได้ศึกษาการประเมินผลการก้าวไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุมปฏิบัติในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบที่มีการประกันคุณภาพการศึกษานั้น กลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในประเทศเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาจากการจังหวัดหนึ่ง ไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุม การประเมิน คือ กระบวนการที่ชัดเจน ในประเทศสวีเดน เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาใน การประกันคุณภาพ ฝรั่งเศสให้ความสำคัญและเชื่อถือจากการใช้ข้อสอบภายนอกโรงเรียนมีการควบคุมจากส่วนกลาง ประเทคนิชແลด์ ให้ความสำคัญกับการประเมินบุคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา นำเอาระบบการสอนมาตรฐานกลาง ซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐานมีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพ และการประกันคุณภาพ การศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาชั้นสูงต่อไป

เชียhan (Sheahan. 1997 : CD-ROM) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการเพื่อความน่าเชื่อถือและคำจำกัดความของคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของสาธารณะชนมีผลต่อความต้องการในการสร้างเอกสาร และมาตรการวัดคุณภาพการศึกษาในระดับสูง
2. การสร้างความเชื่อมั่นเป็นวิธีที่ดีที่สุดต่อการวัดคุณภาพการศึกษา
3. ควรเน้นการวัดผลการเรียนของนักเรียนให้มากขึ้นในฐานะที่มันเป็นตัววัดคุณภาพ

4. ชุมชนต้องให้ความสนใจกับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดคุณภาพทางการศึกษา

5. คุณภาพทางการศึกษาระดับสูง เป็นแนวคิดที่พลิกแพลงได้ยากที่จะจำกัดความ

กอร์โรว์ (Gorrow. 1997 : CD-ROM) ได้ทำการวิจัยการลงความเห็นของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเรื่องบรรยายศาสตร์ของโรงเรียนและความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานที่ได้ผลสูงและต่ำของโรงเรียน ผู้วิจัยได้พยายามสังเกตถึงความแตกต่าง

ในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูงและต่อเนื่อง 3 ปี โดยศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา 14 โรงพบว่า โรงเรียนที่ประสบผลลัพธ์เริ่งสูงนั้นควร มีความพอใจในระดับหน้าที่การงานและบรรยากาศในโรงเรียนมากกว่า อย่างไรก็เด่นจะมี การศึกษาต่อไปเพื่อให้เห็นข้อสรุปที่จะนำมาสนับสนุนผลการศึกษาข้างต้น

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบว่า มีปัจจัย มีองค์ประกอบ หลายประการที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเริ่มตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องมี วิสัยทัศน์ มีความรู้ และทักษะในเชิงบริหาร นอกจากนั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ และเป็นผู้นำ ที่ดี เพาะะในงานบริหาร โรงเรียน ต้องเกี่ยวข้องกับทรัพยากร ที่สำคัญนั้นคือบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียน หากผู้บริหารขาดความรู้ และทักษะ ไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการย่อมส่ง ผลต่อประสิทธิภาพการจัดเรียนการสอน อันจะส่งผลต่อเนื่องถึงคุณภาพของนักเรียน เพราะ การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศไทย การประกัน คุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะ เป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตาม มาตรฐานผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป